

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 8. marca 2011 *

Vo veci C-34/09,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Tribunal du travail de Bruxelles (Belgicko) z 19. decembra 2008 a doručený Súdnemu dvoru 26. januára 2009, ktorý súvisí s konaním:

Gerardo Ruiz Zambrano

proti

Office national de l'emploi (ONEm),

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues (spravodajca), K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, sudcovia A. Rosas, M. Ilešič, J. Malenovský, U. Løhmus, E. Levits, A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen a M. Berger,

* Jazyk konania: francúzština.

generálna advokátka: E. Sharpston,
tajomník: R. Şereş, referentka

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 26. januára 2010,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- G. Ruiz Zambrano, v zastúpení: P. Robert, advokát,
- belgická vláda, v zastúpení: C. Pochet, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci F. Motulsky a K. de Haes, advokátov,
- dánska vláda, v zastúpení: B. Weis Fogh, splnomocnená zástupkyňa,
- nemecká vláda, v zastúpení: M. Lumma a N. Graf Vitzthum, splnomocnení zástupcovia,
- Írsko, v zastúpení: D. O'Hagan, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci D. Conlan Smyth, barrister,
- grécka vláda, v zastúpení: S. Vodina, T. Papadopoulou a M. Michelogiannaki, splnomocnené zástupkyne,
- francúzska vláda, v zastúpení: A. Czubinski, splnomocnená zástupkyňa,

- holandská vláda, v zastúpení: C. Wissels, M. de Grave a J. Langer, splnomocnení zástupcovia,

- rakúska vláda, v zastúpení: E. Riedl, splnomocnený zástupca,

- poľská vláda, v zastúpení: M. Dowgiewicz, neskôr M. Szpunar, splnomocnení zástupcovia,

- Európska komisia, v zastúpení: D. Maidani a M. Wilderspin, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 30. septembra 2010,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 12 ES, 17 ES a 18 ES, ako aj článkov 21, 24 a 34 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta základných práv“).

- 2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi pánom Ruizom Zambranom, kolumbijským štátnym príslušníkom, a Office national de l'emploi (ONEM) (národný úrad práce), v ktorom ONEM zamietol nárok na dávky v nezamestnanosti podľa belgického právneho poriadku.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Článok 3 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) č. 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46), znie:

„Táto smernica sa uplatňuje na všetkých občanov Únie, ktorí sa pohybujú alebo zdržiavajú v členskom štáte inom, ako je členský štát, ktorého štátnymi príslušníkmi sú, a na ich rodinných príslušníkov, ako sú definovaní v bode 2 článku 2, ktorí ich sprevádzajú, alebo sa k nim pripájajú.“

Vnútroštátne právo

Belgický zákon o štátnej príslušnosti

- 4 Podľa článku 10 prvého odseku belgického zákona o štátnej príslušnosti (*Moniteur belge* z 12. júla 1984, s. 10095) v znení uplatniteľnom v relevantnom období (ďalej len „belgický zákon o štátnej príslušnosti“):

„Belgickú štátnu príslušnosť získa akékoľvek dieťa narodené v Belgicku, ktoré by bolo kedykoľvek pred dovŕšením osemnásteho roku života alebo iného veku plnoletosti bez štátnej príslušnosti, ak by nemalo belgickú štátnu príslušnosť.“

Kráľovské nariadenie z 25. novembra 1991

- 5 Článok 30 prvý odsek kráľovského nariadenia z 25. novembra 1991, ktorý sa týka pravidiel nezamestnanosti (*Moniteur belge* z 31. decembra 1991, s. 29888), znie:

„Pracovník na plný úväzok má nárok na dávky v nezamestnanosti, ak skončil skúšobnú dobu v dĺžke:

...

2. 468 pracovných dní v rámci 27 mesiacov predchádzajúcich jeho žiadosti [o dávky v nezamestnanosti], ak má pracovník viac ako 36 a menej ako 50 rokov;

...“

- 6 Článok 43 ods. 1 tohto kráľovského nariadenia znie:

„Bez toho, aby boli dotknuté predchádzajúce ustanovenia, zahraničný pracovník alebo pracovník bez štátnej príslušnosti má nárok na dávky, ak dodržiava právnu úpravu týkajúcu sa cudzincov a zamestnávania zahraničných pracovníkov.

Práca vykonávaná v Belgicku sa nezohľadňuje, pokiaľ nie je v súlade s právnou úpravou týkajúcou sa zamestnávania zahraničných pracovníkov.

...“

- 7 Podľa článku 69 ods. 1 tohto kráľovského nariadenia:

„Na to, aby vznikol zahraničnému nezamestnanému alebo nezamestnanému bez štátnej príslušnosti nárok na dávky, musí dodržiavať právnu úpravu týkajúcu sa cudzincov a zamestnávania zahraničných pracovníkov.“

Zákonné nariadenie z 28. decembra 1944

- 8 Článok 7 ods. 14 zákonného nariadenia z 28. decembra 1944 týkajúceho sa sociálneho zabezpečenia pracovníkov (*Moniteur belge* z 30. decembra 1944), doplnený programovým zákonom z 2. augusta 2002 (*Moniteur belge* z 29. augusta 2002, s. 38408), znie:

„Zahraničný pracovník alebo pracovník bez štátnej príslušnosti má nárok na dávky iba vtedy, ak v čase podania žiadosti o dávky dodržiava právnu úpravu týkajúcu sa pobytu a zamestnávania zahraničných pracovníkov.

Práca, ktorú v Belgicku vykonával zahraničný pracovník alebo pracovník bez štátnej príslušnosti, sa na účely skončenia skúšobnej doby zohľadní iba vtedy, ak bola vykonaná v súlade s právnou úpravou týkajúcou sa zamestnávania zahraničných pracovníkov.

...“

Zákon z 30. apríla 1999

- 9 Článok 4 ods. 1 zákona z 30. apríla 1999 o zamestnávaní zahraničných pracovníkov (*Moniteur belge* z 21. mája 1999, s. 17800) stanovuje:

„Zamestnávateľ musí predtým, ako zamestná zahraničného pracovníka, získať povolenie na zamestnanie od príslušného orgánu.

Zamestnávateľ môže využívať služby tohto pracovníka iba na základe podmienok stanovených týmto povolením.

Kráľ sa môže od odseku 1 odchýliť v niektorých prípadoch, ktoré sám určí.“

10 Podľa článku 7 tohto zákona:

„Kráľ môže prostredníctvom nariadenia prejednaného v Rade ministrov oslobodiť kategórie zahraničných pracovníkov, ktoré určí, od povinnosti získať pracovné povolenie.

Zamestnávatelia zahraničných pracovníkov, na ktorých sa vzťahuje predchádzajúci odsek, sú oslobodení od povinnosti získať povolenie na zamestnanie.“

Kráľovské nariadenie z 9. júna 1999

11 Článok 2 ods. 2 kráľovského nariadenia z 9. júna 1999, ktorým sa vykonáva zákon z 30. apríla 1999 o zamestnávaní zahraničných pracovníkov (*Moniteur belge* z 26. júna 1999, s. 24162), znie:

„Od povinnosti získať pracovné povolenie sú oslobodení:

...

2. manžel(ka) belgického štátneho príslušníka, ak sa s jedným z nich usadili alebo usadia:
- a) potomkovia belgického štátneho príslušníka alebo jeho manžela (manželky) do veku 21 rokov alebo od nich závislí;
 - b) priami predkovia belgického štátneho príslušníka alebo jeho manžela (manželky), ktorí sú od nich závislí;
 - c) manžel(ka) osôb uvedených v písm. a) a b);

...“

Zákon z 15. decembra 1980

- ¹² Článok 9 zákona z 15. decembra 1980 o vstupe na územie, pobyte, usídlení a vyhostení cudzincov (*Moniteur belge* z 31. decembra 1980, s. 14584) v znení uplatniteľnom v spore vo veci samej (ďalej len „zákon z 15. decembra 1980“) stanovuje:

„Na to, aby cudzinec, ktorý nespĺňa požiadavky ani jednej z možností upravených v článku 10, mohol pobývať v kráľovstve aj po lehote uvedenej v článku 6, musí získať povolenie od ministra alebo osoby ním poverenej.

Okrem výnimiek stanovených medzinárodnou zmluvou, zákonom alebo kráľovským nariadením musí o toto povolenie cudzinec požiadať na belgickom diplomatickom alebo konzulárnom úrade príslušnom pre miesto jeho bydliska alebo pobytu v zahraničí.

Za výnimočných okolností môže cudzinec o toto povolenie požiadať primátora alebo starostu miesta, v ktorom má pobyt, ktorý túto požiadavku predloží ministrovi alebo osobe ním poverenej. V takom prípade bude vydané v Belgicku.“

13 Článok 40 tohto zákona stanovuje:

„§ 1. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia právnych predpisov Rady [Európskej únie] a Komisie Európskych spoločenstiev a ustanovenia právnych predpisov, ktoré sú pre cudzinca z ES výhodnejšie, vzťahujú sa na neho ustanovenia uvedené nižšie.

§ 2. Na účel tohto zákona sa pod cudzincom z ES rozumie každý štátny príslušník členského štátu Európskych spoločenstiev, ktorý v kráľovstve býva alebo doň vstúpil a ktorý:

1. tu vykonáva alebo má v úmysle vykonávať zamestnanie alebo neplatenú činnosť alebo
2. tu prijíma alebo má v úmysle prijímať služby alebo
3. sa tu zdržiava alebo má úmysle sa tu zdržiavať alebo

4. tu má pobyt alebo má úmysel získať pobyt po tom, ako prestal vykonávať povolanie na území Spoločenstva, alebo
5. sa tu odborne vzdeláva alebo má v úmysle sa odborne vzdelávať v akreditovanom zariadení, pričom štúdium je jeho hlavnou činnosťou, alebo
6. nepatrí do žiadnej z predošlých kategórií 1 až 5.

§ 3. Bez ohľadu na štátnu príslušnosť sa osoby uvedené nižšie považujú za cudzincov z ES podľa § 2 bodov 1, 2 a 3, pokiaľ v tomto zákone nie je stanovené inak, pod podmienkou, že sa usadia alebo sú usadení spolu s cudzincom z ES:

1. jeho manžel(ka);
2. jeho potomkovia alebo potomkovia jeho manžela (manželky) do veku 21 rokov alebo od nich závislí;
3. jeho priami predkovia alebo priami predkovia jeho manžela (manželky), ktorí sú od nich závislí;
4. manžel(ka) osôb uvedených v bodoch 2 a 3.

§ 4. Bez ohľadu na štátnu príslušnosť sa osoby uvedené nižšie považujú za cudzincov

z ES podľa § 2 bodov 4 a 6, pokiaľ v tomto zákone nie je stanovené inak, pod podmienkou, že sa usadia alebo sú usadení spolu s cudzincom z ES:

1. jeho manžel(ka);
2. jeho potomkovia alebo potomkovia jeho manžela (manželky), ktorí sú od nich závislí;
3. jeho priami predkovia alebo priami predkovia jeho manžela (manželky), ktorí sú od nich závislí;
4. manžel(ka) osôb uvedených v bodoch 2 a 3.

§ 5. Bez ohľadu na štátnu príslušnosť sa manžel(ka) týchto osôb a deti alebo deti ich manžela (manželky), ktoré sú od nich závislé, považujú za cudzincov z ES podľa § 2 bodu 5, pokiaľ v tomto zákone nie je stanovené inak, pod podmienkou, že sa usadia alebo sú usadení spolu s cudzincom z ES.

§ 6. Manžel(ka) belgického štátneho príslušníka, ktorý sa usadí alebo je usadený spolu s ním (s ňou), sa považuje za cudzinca z ES a takisto aj ich potomkovia do veku 21 rokov alebo potomkovia od nich závislí, od nich závislí priami predkovia a manžel(ka) týchto potomkov alebo predkov, ktorí sa s nimi usadia alebo sú usadení.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- ¹⁴ Pán Ruiz Zambrano požiadal 14. apríla 1999 o azyl v Belgicku, kam pricestoval s vízami, ktoré mu vydalo belgické veľvyslanectvo v Bogote (Kolumbia). O status utečenca v tomto členskom štáte požiadala vo februári 2000 aj jeho manželka, takisto kolumbijská štátna príslušníčka.

- 15 Rozhodnutím z 11. septembra 2000 belgické orgány ich žiadosti zamietli a nariadene na opustenie územia Belgicka, ktoré voči nim vydali, doplnili o doložku o zákaze vyhostenia alebo vrátenia do Kolumbie vzhľadom na občiansku vojnu prebiehajúcu v tejto krajine.
- 16 Pán Ruiz Zambrano podal 20. októbra 2000 žiadosť o povolenie na pobyt na základe článku 9 tretieho odseku zákona z 15. decembra 1980. Vo svojej žiadosti uvádzal absolútnu nemožnosť vrátiť sa do Kolumbie a extrémne zhoršenie situácie v tejto krajine, zdôrazňoval okrem iného svoju snahu o integráciu do belgickej spoločnosti, že sa učí po francúzsky a jeho dieťa navštevuje materskú školu, a že by sa mu v prípade návratu do Kolumbie mohol vrátiť ťažký posttraumatický syndróm, ktorým trpel v roku 1999 po tom, ako mu na týždeň uniesli v tom čase trojročné dieťa.
- 17 Rozhodnutím z 8. augusta 2001 bola uvedená žiadosť zamietnutá. Proti tomuto rozhodnutiu bola podaná žaloba o neplatnosť a návrh na odklad výkonu na Conseil d'État, ktorý návrh na odklad výkonu zamietol rozsudkom z 22. mája 2003.
- 18 Od 18. apríla 2001 sú pán Ruiz Zambrano a jeho manželka registrovaní ako rezidenti v Schaerbeeku (Belgicko). Aj keď žalobca v spore vo veci samej nemal pracovné povolenie, 2. októbra 2001 uzavrel pracovnú zmluvu na plný úväzok a na dobu neurčitú so spoločnosťou Plastoria, ktorá nadobudla účinnosť 1. októbra 2001.
- 19 Manželka pána Ruiza Zambrana porodila 1. septembra 2003 ich druhé dieťa Diega, ktorý získal belgickú štátnu príslušnosť na základe článku 10 prvého odseku

belgického zákona o štátnej príslušnosti, keďže kolumbijské právo neumožňuje získať kolumbijskú štátnu príslušnosť deťom, ktoré sa narodili mimo územia Kolumbie, ak ich rodičia o získanie tejto štátnej príslušnosti výslovne nepožiadali.

- 20 Z vnútroštátneho uznesenia tiež vyplýva, že v čase narodenia druhého dieťaťa mal pán Ruiz Zambrano v dôsledku svojej odbornej činnosti dostatočné zdroje na jeho výživu. Za uvedenú činnosť dostával odmenu v súlade s rôznymi príslušnými mzdovými sadzobníkmi, ktorá podliehala odpočtu zákonných zrážok na odvody na sociálne zabezpečenie, a z tejto činnosti boli zaplatené zamestnávateľské príspevky.
- 21 Dňa 9. apríla 2004 pán Ruiz Zambrano s manželkou podali novú žiadosť o povolenie na pobyt na základe článku 9 tretieho odseku zákona z 15. decembra 1980, v ktorej uvádzali ako novú skutočnosť narodenie svojho druhého dieťaťa a odvolávali sa na článok 3 Protokolu č. 4 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý bráni tomu, aby bolo toto dieťa nútené opustiť územie štátu, ktorého je štátnym príslušníkom.
- 22 Po narodení tretieho dieťaťa, dcéry menom Jessica, 26. augusta 2005, ktorá rovnako ako jej brat Diego získala belgickú štátnu príslušnosť, podali manželia Ruizovci Zambranovci 2. septembra 2005 žiadosť o povolenie usadiť sa na základe článku 40 zákona z 15. decembra 1980 ako priami predkovia belgického štátneho príslušníka. Dňa 13. septembra 2005 bolo každému z nich vydané potvrdenie o prihlásení, ktoré predbežne povoľovalo ich pobyt do 13. februára 2006.
- 23 Žiadosť o povolenie usadiť sa bola pánovi Ruizovi Zambranovi 8. novembra 2005 zamietnutá z dôvodu, že „sa nemôže odvolávať na uplatnenie článku 40 zákona

z 15. decembra 1980, keďže nerešpektoval zákony svojej krajiny a nezapísal dieťa na diplomatickom alebo konzulárnom úrade, ale správne pokračoval v postupoch umožňujúcich získanie belgického štátneho občianstva [pre toto dieťa] a na tomto základe skúsil zlegalizovať svoj vlastný pobyt“. Dňa 26. januára 2006 bola z toho istého dôvodu zamietnutá žiadosť o povolenie usadiť sa aj jeho manželke.

- 24 Pán Ruiz Zambrano má od podania opravného prostriedku v marci 2006 proti rozhodnutiu o zamietnutí jeho žiadosti o povolenie usadiť sa špeciálne povolenie na pobyt, platné po celú dobu preskúmania jeho opravného prostriedku.
- 25 Medzičasom sa pán Ruiz Zambrano 10. októbra 2005 stal nezamestnaným z dôvodu zlej ekonomickej situácie, čo ho viedlo k podaniu prvej žiadosti o dávky v nezamestnanosti, ktorá bola zamietnutá rozhodnutím adresovaným dotknutej osobe 20. februára 2006. Toto rozhodnutie bolo 12. apríla 2006 napadnuté žalobou na vnútroštátnom súde.
- 26 Počas konania o žalobe proti tomuto rozhodnutiu Office des Étrangers (cudzinecký úrad) potvrdil, že „dotknutá osoba a jeho manželka [nemôžu] vykonávať žiadnu odbornú činnosť, nemožno však voči nim prijať žiadne opatrenie na vyhostenie z dôvodu, že ich žiadosť o povolenie na pobyt je stále prejednávaná“.
- 27 Počas kontroly, ktorú 11. októbra 2006 v sídle zamestnávateľa pána Ruiza Zambrana vykonalo Direction générale du contrôle des lois sociales (Generálne riaditeľstvo kontroly sociálnych zákonov), bolo konštatované, že dotknutá osoba sa nachádza v práci. Prácu musel okamžite ukončiť. Na ďalší deň zamestnávateľ s pánom Ruizom Zambranom ukončil pracovnú zmluvu s okamžitým účinkom a bez náhrady.

- 28 Žiadosť pána Ruiza Zambrana o plné dávky v nezamestnanosti z 12. októbra 2006 zamietol ONEM rozhodnutím oznámeným 20. novembra 2006. Toto rozhodnutie bolo takisto napadnuté žalobou na vnútroštátnom súde, podanou 20. decembra 2006.
- 29 Dňa 23. júla 2007 bolo dotknutej osobe oznámené rozhodnutie Office des Étrangers zamietajúce ako neprípustnú jeho žiadosť o povolenie na pobyt podanú 9. apríla 2004. Žaloba proti tomuto rozhodnutiu podaná na Conseil du contentieux des étrangers (rada pre sporné záležitosti cudzincov) bola vyhlásená za bezpredmetnú rozsudkom z 8. januára 2008, keďže Office des Étrangers uvedené rozhodnutie vzal späť.
- 30 Listom z 25. októbra 2007 Office des Étrangers pána Ruiza Zambrana informoval, že opravný prostriedok, ktorý podal v marci 2006 proti rozhodnutiu o zamietnutí jeho žiadosti o povolenie na pobyt z 2. septembra 2005, sa musí podať znova v lehote 30 dní od doručenia tohto listu vo forme žaloby o neplatnosť na Conseil du contentieux des étrangers.
- 31 Dňa 19. novembra 2007 pán Ruiz Zambrano takúto žalobu podal a uviedol v nej najmä, že „právne manévrovanie“, ktoré sa mu v uvedenom rozhodnutí vytýka, neexistuje, a pripomenul, že nadobudnutie belgickej štátnej príslušnosti jeho maloletými deťmi narodenými v Belgicku vyplýva z uplatnenia belgickej právnej úpravy a nie z akýchkoľvek krokov, ktoré v tomto smere podnikol. Okrem toho pán Ruiz Zambrano uvádza porušenie článkov 2 a 7 smernice 2004/38, ako aj porušenie článku 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDLP“) a článku 3 ods. 1 Protokolu č. 4 tohto dohovoru.

32 Belgická vláda vo svojich písomných pripomienkach predložených Súdnemu dvoru uviedla, že od 30. apríla 2009 má pán Ruiz Zambrano dočasné povolenie na pobyt, ktoré je obnoviteľné, ak nie je stanovené inak, a môže získať pracovné povolenie typu C podľa pokynov ministerky pre migračnú a azylovú politiku z 26. marca 2009 týkajúcich sa uplatnenia bývalého článku 9 tretieho odseku a článku 9a zákona z 15. decembra 1980.

33 Z vnútroštátneho rozhodnutia vyplýva, že obe rozhodnutia, ktoré sú predmetom sporu vo veci samej, ktorými ONEM pánovi Ruizovi Zambranovi zamietol priznať právo na dávky v nezamestnanosti, najprv za obdobie dočasnej nezamestnanosti od 10. októbra 2005 a potom od 12. októbra 2006 z dôvodu straty zamestnania, sa odvolávajú výlučne na zistenie, podľa ktorého pracovné dni, ktoré pán Ruiz Zambrano uvádza na účely skúšobnej doby potrebnej pre nezamestnaného v jeho vekovej kategórii, t. j. 468 pracovných dní v rámci 27 mesiacov predchádzajúcich jeho žiadosti o dávky v nezamestnanosti, boli nadobudnuté v rozpore s právnymi predpismi týkajúcimi sa pobytu cudzincov a zamestnávania zahraničných pracovníkov.

34 Pán Ruiz Zambrano na vnútroštátnom súde túto argumentáciu vyvracia najmä tvrdením, že právo na pobyt mu vyplýva priamo zo Zmluvy ES alebo že mu prináleží prinajmenšom odvodené právo na pobyt, ktoré bolo rozsudkom z 19. októbra 2004, Zhu a Chen (C-200/02, Zb. s. I-9925), priznané priamym predkom maloletého dieťaťa, štátneho príslušníka členského štátu, a preto bol oslobodený od povinnosti mať pracovné povolenie.

35 Za týchto podmienok Tribunal du travail de Bruxelles rozhodol o prerušení konania a položil Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

- „1. Priznávajú články 12 [ES], 17 [ES] a 18 [ES], jeden alebo viaceré z nich, či už chápané osobitne alebo spolu, právo na pobyt občanovi Únie na území členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, bez ohľadu na to, či predtým vykonal svoje právo pohybovať sa na území členských štátov?

2. Majú sa články 12 [ES], 17 [ES] a 18 [ES] v spojení s ustanoveniami článkov 21, 24 a 34 Charty základných práv vykladať v tom zmysle, že právo na voľný pohyb a pobyt na území členských štátov, ktoré priznávajú bez diskriminácie na základe štátnej príslušnosti každému občanovi Únie, predpokladá, že pokiaľ je tento občan maloletým dieťaťom závislým od priameho predka, ktorý je štátnym príslušníkom tretieho štátu, požívanie práva tohto maloletého dieťaťa na pobyt na území členského štátu, kde má bydlisko a ktorého je štátnym príslušníkom, mu musí byť zaručené bez ohľadu na to, či sa predtým právo na voľný pohyb vykonávalo či už zo strany dieťaťa alebo prostredníctvom jeho zákonného zástupcu, pričom toto právo na pobyt sa spája s potrebným účinkom, ktorého nevyhnutnosť uznala judikatúra Spoločenstva [(rozsudok Zhu a Chen, už citovaný)], a priamemu predkovi, štátnemu príslušníkovi tretieho štátu, od ktorého je toto dieťa závislé a ktorý disponuje dostatočnými zdrojmi a nemocenským poistením, treba zaručiť odvodené právo na pobyt, ktoré by tento štátny príslušník tretieho štátu mal, ak by od neho závislé maloleté dieťa bolo občanom Únie bez štátnej príslušnosti členského štátu, kde má on bydlisko?

3. Majú sa články 12 [ES], 17 [ES] a 18 [ES] v spojení s ustanoveniami článkov 21, 24 a 34 Charty základných práv vykladať v tom zmysle, že právo maloletého dieťaťa, štátneho príslušníka členského štátu, na pobyt na území štátu, kde má bydlisko, musí zahŕňať oslobodenie od povinnosti získať pracovné povolenie, ktorú má priamy predok, štátny príslušník tretieho štátu, od ktorého je toto dieťa závislé, a ktorý, aj keď to podľa vnútroštátneho práva členského štátu, kde má

bydlisko, nebolo požiadavkou povolenia na pobyt, na základe výkonu práce za mzdu, na ktorú sa vzťahuje sociálne zabezpečenie tohto [členského] štátu, spĺňa podmienku dostatočných zdrojov a [podmienku týkajúcu sa] nemocenského poistenia, aby sa právo na pobyt tohto dieťaťa spájalo s potrebným účinkom, ktorý uznala judikatúra Spoločenstva [(rozsudok Zhu a Chen, už citovaný)] v prospech maloletého dieťaťa, európskeho občana, ktoré je štátnym príslušníkom iného členského štátu než je členský štát, kde má bydlisko, a ktoré je závislé od priameho predka, ktorý je štátnym príslušníkom tretieho štátu?“

O prejudiciálnych otázkach

³⁶ Svojimi otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, chce vnútroštátny súd v podstate vedieť, či sa ustanovenia Zmluvy FEÚ o občianstve Únie majú vykladať v tom zmysle, že priznávajú priamemu predkovi, príslušníkovi tretieho štátu, od ktorého sú závislé jeho maloleté deti, občania Únie, právo na pobyt v členskom štáte, ktorého sú tieto deti štátnymi príslušníkmi a majú v ňom pobyt, ako aj oslobodenie od pracovného povolenia v tomto členskom štáte.

³⁷ Všetky vlády, ktoré predložili Súdnemu dvoru svoje pripomienky, ako aj Európska komisia tvrdia, že situácia, akou je situácia druhého a tretieho dieťaťa pána Ruiza Zambrana, v rozsahu, v akom tieto deti bývajú v členskom štáte, ktorého sú štátnymi príslušníkmi, a tento členský štát nikdy neopustili, nepatrí medzi situácie, na ktoré sa vzťahujú slobody pohybu a pobytu zaručené právom Únie. Ustanovenia práva Únie uvedené vnútroštátnym súdom sa preto na spor vo veci samej neuplatnia.

- 38 Pán Ruiz Zambrano naopak tvrdí, že dovolávanie sa ustanovení o občianstve Únie jeho deťmi Diegom a Jessicou nepredpokladá ich presun za hranice dotknutého členského štátu a že on sám ako rodinný príslušník si môže robiť nárok na právo na pobyt, ako aj na oslobodenie od pracovného povolenia v tomto členskom štáte.
- 39 Na úvod treba konštatovať, že podľa článku 3 odseku 1 smernice 2004/38 s názvom „Oprávnené osoby“ sa táto smernica uplatňuje na všetkých občanov Únie, ktorí „sa pohybujú alebo zdržiavajú v členskom štáte inom, ako je členský štát, ktorého štátnymi príslušníkmi sú, a na ich rodinných príslušníkov“. Uvedená smernica sa preto neuplatňuje na situáciu, akou je situácia v prejednávanej veci.
- 40 Článok 20 ZFEÚ priznáva každej osobe, ktorá má príslušnosť členského štátu, postavenie občana Únie (pozri najmä rozsudky z 11. júla 2002, D’Hoop, C-224/98, Zb. s. I-6191, bod 27, a z 2. októbra 2003, Garcia Avello, C-148/02, Zb. s. I-11613, bod 21). Keďže druhé a tretie dieťa žalobcu vo veci samej majú belgickú štátnu príslušnosť, ktorej podmienky priznania patria do právomoci dotknutého členského štátu (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok z 2. marca 2010, Rottmann, C-135/08, Zb. s. I-1449, bod 39), tieto deti tento status nepochybne majú (pozri v tomto zmysle rozsudky Garcia Avello, už citovaný, bod 21, ako aj Zhu a Chen, už citovaný, bod 20).
- 41 Súdny dvor už viackrát uviedol, že status občana Únie má byť základným statusom štátnych príslušníkov členských štátov (pozri najmä rozsudky z 20. septembra 2001, Grzelczyk, C-184/99, Zb. s. I-6193, bod 31; zo 17. septembra 2002, Baumbast a R, C-413/99, Zb. s. I-7091, bod 82, a rozsudky Garcia Avello, už citovaný, bod 22, Zhu a Chen, už citovaný, bod 25, ako aj Rottmann, už citovaný, bod 43).

- 42 Za týchto podmienok článok 20 ZFEÚ bráni vnútroštátnym opatreniam, ktorých účinkom je zbavenie občanov Únie účinného požívania podstaty práv, ktoré im vyplývajú z ich statusu občana Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok Rottmann, už citovaný, bod 42).
- 43 Zamietnutie pobytu osobe, štátnemu príslušníkovi tretieho štátu, v členskom štáte, v ktorom majú pobyt jeho maloleté deti, štátni príslušníci uvedeného členského štátu, ktoré sú od tejto osoby závislé, ako aj odmietnutie poskytnúť tejto osobe pracovné povolenie by malo takýto účinok.
- 44 Treba totiž zohľadniť, že takéto zamietnutie pobytu by malo za následok, že uvedené deti, občania Únie, by boli prinútené opustiť územie Únie a nasledovať svojich rodičov. Takisto ak takejto osobe nie je povolené získať pracovné povolenie, existuje riziko, že nebude mať dostatočné prostriedky na zabezpečenie svojich potrieb a potrieb svojej rodiny, čo by tiež malo za následok, že jej deti, občania Únie, by boli povinné opustiť územie tohto členského štátu. Za týchto podmienok by teda uvedení občania Únie nemohli vykonávať podstatu práv vyplývajúcich z ich statusu občana Únie.
- 45 Na položené otázky treba preto odpovedať tak, že článok 20 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby členský štát na jednej strane zamietol štátnemu príslušníkovi tretieho štátu, od ktorého sú závislé jeho maloleté deti, občania Únie, pobyt v členskom štáte bydliska týchto detí, ktorého sú tieto deti štátnymi príslušníkmi, a na druhej strane odmietol uvedenému štátnemu príslušníkovi tretieho štátu poskytnúť pracovné povolenie, keďže tieto rozhodnutia by uvedené deti zbavili možnosti účinne požívať podstatu práv, ktoré vyplývajú zo statusu občana Únie.

O trovách

- ⁴⁶ Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Článok 20 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby členský štát na jednej strane zamietol štátnemu príslušníkovi tretieho štátu, od ktorého sú závislé jeho maloleté deti, občania Únie, pobyt v členskom štáte bydliska týchto detí, ktorého sú tieto deti štátnymi príslušníkmi, a na druhej strane odmietol uvedenému štátnemu príslušníkovi tretieho štátu poskytnúť pracovné povolenie, keďže tieto rozhodnutia by uvedené deti zbavili možnosti účinne požívať podstatu práv, ktoré vyplývajú zo statusu občana Únie.

Podpisy